

Kritik mot Arbetsmarknads- och socialnämnden i Karlstads kommun för att inte ha angett vem som fattat beslut i ärenden om bistånd

Beslutet i korthet: En arbetsmarknads- och socialnämnd har för att skydda personalen vid ett flertal tillfällen angett ordföranden i nämnden som beslutsfattare i beslut om bistånd, trots att ordföranden inte har fattat de aktuella besluten. Det är ett grundläggande krav när myndigheter fattar beslut att den ansvariga beslutsfattaren inte är anonym. En part i ett ärende har alltså ett berättigat intresse att få veta vem som har beslutat i hans eller hennes ärende. Att en beslutsfattare inte får vara anonym innebär också att någon annan inte får anges i den verkliga beslutsfattarens ställe. I beslutet uttalar JO kritik mot nämnden för dess hantering av beslutsfattarens identitet.

Anmälningar

I flera anmälningar till JO klagade AA på socialtjänsten i Karlstads kommun. Han uppgav bl.a. att beslutsfattaren i hans biståndsärenden inte angavs med namn utan bara som ”Ordf. ASN-IFA” [*arbetsmarknads- och socialnämnden, avdelningen för integration, försörjning och arbete; JO:s anm.*]. När han vänt sig till socialtjänsten för att få veta vem som handlagt hans ärenden har man även då sagt att det är ordföranden. Han har flera gånger talat med ordföranden för Arbetsmarknads- och socialnämnden i Karlstads kommun, BB, som har intygat att han aldrig handlagt eller fattat några beslut som har gällt AA. Han har även vänt sig till Kammarrätten i Göteborg som i beslut lämnade över handlingarna i målet till nämnden för prövning enligt 2 kap. 14 § tryckfrihetsförordningen (TF).

Utredning

JO begärde att Arbetsmarknads- och socialnämnden i Karlstads kommun skulle yttra sig över vissa frågor med anledning av AA:s anmälningar. Nämnden uppgav bl.a. följande:

Frågeställning 1. *Borde namnet på den befattningshavare som fattat beslut om ekonomiskt bistånd (bl.a. försörjningsstöd för juli och augusti 2016) anges i de aktuella beslutshandlingarna?*

Nej, namnet på befattningshavare behöver ej anges enligt nämndens mening. Av de aktuella besluten framgår vem som fattat beslutet. Ett grundläggande krav vid myndigheters beslutsfattande är att den ansvarige beslutsfattaren inte är anonym. För de kommunala myndigheterna gäller som huvudregel ett sådant krav enligt 6 kap. 30 § kommunallagen (1991:900). Med den angivna informationen i besluten anses detta krav vara uppfyllt. Nämnden anser att hanteringen med att endast skriva ordförande ASN-IFA som beslutsfattare även är ett nödvändigt förfarande utifrån de omständigheter som föreligger enligt beskrivning nedan.

AA har varit känd hos förvaltningen i över 15 år och han har under denna tid systematiskt sökt kontakt med handläggare och chefer som varit involverade i hans ärende. [...] Detta har medfört att förvaltningen har varit tvungen att införskaffa överfallslarm åt ett par personer i förvaltningen för att kunna säkerställa deras trygghet. [...] AA:s agerande har resulterat i flera fällande domar samt beslut om besöksförbud. Utifrån AA:s högst olämpliga och hotfulla agerande under en längre tid anser förvaltningen det vara absolut nödvändigt att så långt som möjligt skydda personalens personuppgifter samt också närstående till vår personal från att utsättas [för] AA:s förföljelse.

Inspektionen för vård och omsorg (IVO) har även granskat nämndens hantering och bedömde i beslut 2014-08-05 att nämnden inte brustit i de delar som tillsynen då avsåg, bland annat att den enskilde framför att han inte får veta vem som handlägger hans ansökningar och fattar beslut, [...].

Frågeställning 2. *Hur har nämnden handlagt AA:s framställningar efter kammarrättens båda avgöranden den 1 november 2016? Redogör även för bedömningen som görs beträffande handläggningen.*

AA har begärt att få ta del av en allmän handling med uppgift om namnet på den person som handlagt hans ansökan om bistånd för månaderna juli och augusti 2016. Kammarrätten har i sina domar meddelat att handlingarna i målen bör överlämnas till nämnden för prövning enligt 2 kap. 14 § TF. (Av 2 kap. 14 § första stycket TF framgår att en fråga om utlämnande av en allmän handling prövas av den myndighet som förvarar handlingen.)

Av beslutshandlingarna som har skickats ut från arbetsmarknads- och socialförvaltningen till AA framgår att beslutsfattare i ärendet var ordförande ASN-IFA. Någon sekretessmarkering har inte gjorts på de utlämnade handlingarna. Då förvaltningen inte har maskerat några uppgifter har förvaltningen inte heller tagit något beslut om att sekretessbelägga beslutsfattare.

AA har genom detta förfarande varken gått miste om sina rättigheter eller mist sin rätt till att kunna överklaga beslut.

AA kommenterade remissvaret och kom in med ytterligare skrivelser, bl.a. för att visa att nämnden fortsatt att ange ordföranden som beslutsfattare i alla beslut som rör honom.

Bedömning

Av utredningen framgår att Arbetsmarknads- och socialnämnden i Karlstads kommun har vidtagit åtgärder med anledning av AA:s agerade mot personalen. En av åtgärderna har varit att ange "Ordf. ASN-IFA" som beslutsfattare i samtliga beslut som rört AA för att skydda personalens personuppgifter. Såvitt framgår har ordföranden angetts även när ordföranden inte fattat beslutet. När AA har vänt sig till socialnämnden för att få besked om vem som fattat beslut i hans ärenden har han återigen fått beskedet att det är ordföranden, vilket har resulterat i att den verkliga beslutsfattaren förblivit okänd för AA.

Jag har inte för avsikt att ta ställning till nämndens skäl för att vidta åtgärder för att skydda sin personal. Mina uttalanden begränsar sig till hur nämnden har hanterat beslutsfattarens identitet i de beslut som gällt AA.

I 39 kap. 3 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), OSL, finns bestämmelser som syftar till att ge offentliganställda skydd mot hot och trakasserier. Bestämmelserna är begränsade till att gälla uppgifter i personaladministrativ verksamhet. De ger därför inte stöd för att hemlighålla vem som har handlagt ett ärende eller vem som har fattat ett visst beslut (se prop. 1986/87:3 s. 23 och HFD 2015 ref. 57).

Det är ett grundläggande krav vid myndigheters beslutsfattande att den ansvarige beslutsfattaren inte är anonym. För de statliga myndigheterna gäller ett sådant krav enligt 21 § myndighetsförordningen (2007:515). I den bestämmelsen anges att det för varje beslut i ett ärende ska upprättas en handling som visar bl.a. vem som har fattat beslutet. För de kommunala myndigheterna gäller ett sådant krav enligt 6 kap. 35 § kommunallagen (2017:725) med hänvisning till bl.a. 5 kap. 67 § samma lag (i den tidigare gällande kommunallagen [1991:900] fanns motsvarande bestämmelse i 6 kap. 30 § med hänvisning till bl.a. 5 kap. 59 §). I den nya förvaltningslagen (2017:900) som träder i kraft den 1 juli 2018 införs en bestämmelse om dokumentation av beslut med 21 § myndighetsförordningen som förebild. I bestämmelsen, som gäller hela den offentliga förvaltningen, anges att det för varje skriftligt beslut ska finnas en handling som visar bl.a. vem eller vilka som har fattat beslutet (31 §).

En part i ett ärende hos en myndighet har alltså ett berättigat intresse av att få veta vem som har beslutat i hans eller hennes ärende. Att en beslutsfattare inte får vara anonym innebär självklart också att någon annan inte får anges i den verkliga beslutsfattarens ställe. Jag är därför kritisk till nämndens hantering av beslutsfattarens identitet i de beslut som gällt AA.

När det gäller AA:s begäran om att få veta namnen på dem som handlagt hans ansökningar om bistånd framgår det av kammarrättens beslut att kammarrätten uppfattat hans begäran som framställningar om att få ta del av allmänna handlingar med uppgift om namnen på handläggarna. Kammarrätten har därför lämnat över handlingarna i målen till nämnden för prövning enligt tryckfrihetsförordningen. Mot denna bakgrund är jag kritisk till att nämnden har fortsatt att hänvisa till de beslut som AA fått del av och som varken innehåller handläggarens eller beslutsfattarens namn.

Av 6 kap. 3 § OSL följer att för det fall en begäran om att få ta del av en handling helt eller delvis inte kan tillmötesgå ska den som har gjort framställningen underrättas om detta. Den enskilde ska då informeras om möjligheten att begära myndighetens prövning och att det krävs ett skriftligt beslut av myndigheten för att beslutet ska kunna överklagas. Den enskilde har rätt att få ett sådant formellt beslut oavsett vad som är grunden för att avslå

begäran, dvs. även om grunden är att handlingen inte finns. Myndighetens avslagsbeslut får överklagas till kammarrätt (2 kap. 15 § första stycket TF och 6 kap. 7 och 8 §§ OSL). Ett beslut ska vara motiverat och försett med anvisning om hur det kan överklagas (20 och 21 §§ förvaltningslagen [1986:223]).

Jag förutsätter att nämnden i sitt fortsatta beslutsfattande beaktar den kritik som jag fört fram i detta beslut.

Mot bakgrund av det som kommit fram skickar jag en kopia av beslutet till Inspektionen för vård och omsorg.

Vad AA fört fram i övrigt ger inte anledning till något uttalande från min sida.

Ärendet avslutas.